

SKRIFTLIG FRÅGA TILL STATSRAÐ

Från Riksdagsförvaltningen
2021-10-14
Besvaras senast
2021-10-27 kl. 12.00

Till utbildningsminister Anna Ekström (S)

2021/22:164 Brister i skolundersökningar

Riksrevisionens rapport fastslog i april i år att Sverige inte följde reglerna i den senaste Pisastudien, Pisa 2018. Samtidigt kritiserades både Skolverket och regeringen för att inte ha gjort några seriösa ansträngningar att undersöka felen.

Riksrevisionens granskning tillkom efter att Expressen i juni 2020 avslöjat att man fuskat i Pisamätningen genom att utesluta många nyanlända elever från att skriva provet. På så sätt framställdes skolresultaten som bättre än vad de faktiskt var.

Utbildningsministern bemötte kritiken genom att peka på att bristerna som avslöjats ”gör att vi i högre utsträckning behöver luta oss mot andra internationella kunskapsstudier, som Timss och Pirls, vad gäller just utrikes födda elevers resultat”.

Men nu avslöjar Expressen att även Pirls har allvarliga brister. Magnus Henrekson, professor i nationalekonomi, säger till tidningen att ”det verkar som att man systematiskt gömmer undan brister i de här studierna och låtsas som att utvecklingen är betydligt bättre än vad den faktiskt är”.

I Pirls – den enda av de två studierna som mäter läsförståelse – finns allvarliga brister som sannolikt förbättrat de utrikes födda elevernas resultat, visar Expressens granskning.

Enligt Expressen redovisar inte Skolverket i sin officiella rapport för Pirls 2016, som mäter läsförståelse bland fjärdeklassare, hur stor andel av eleverna som undantagits från att delta. Expressen skriver:

”Men långt ner i rapporten, i en fotnot på sidan 35, framgår att det saknas en stor andel utrikes födda elever i urvalet. Skolverket skriver att sju procent av eleverna som deltog i studien var utrikes födda, men att dessa elever enligt SCB borde utgjort elva procent för att urvalet skulle vara representativt för Sveriges fjärdeklassare.

Mer än en tredjedel av de utrikes födda eleverna har alltså sannolikt antingen gallrats bort felaktigt – som i PISA – eller bara inte dykt upp vid provtillfället (en annan delförklaring skulle kunna vara att för få utrikes födda elever har slumpats fram).”

Enligt Henrekson saknas mer än en tredjedel av de här eleverna samtidigt som denna grupp plötsligt presterar lika bra som eller bättre än svenskfödda elever med utländska föräldrar. Han säger att ”det finns mycket som talar för att detta inte är ett sammanträffande, att det beror på att en stor del av de svagaste utrikes födda eleverna har varit frånvarande vid provtillfället”.

I den andra undersökningen som utbildningsministern hänvisade till när hon bemötte kritiken av Pisa, Timss, så tillhörde Sverige de länder som exkluderade fler än fem procent av eleverna i Timss 2019, vilket är maxgränsen uppsatt av IEA, som ansvarar för studien. Bortfallet i årskurs åtta hade samtidigt ökat väsentligt sedan det förra provtillfället.

Denna gång redovisas, enligt Expressen, exkluderingsgraden i Skolverkets rapport, ”där även något annat framgår: precis som i PISA har Skolverket i sina analyser utgått från att skolorna får exkludera – undanta – nyanlända elever som gått i svensk skola i flera år”.

Enligt Expressen har utbildningsministern duckat för intervjuer med anledning av bristerna i undersökningarna. Efter att tidningens granskning publicerats har dock hennes pressekreterare gett en skriftlig kommentar och samtidigt begärt att Expressen ska ta bort skrivelsen tidigare i artikeln om att ministern ”vägrar svara” på frågor. Men enligt Expressen lämnar den skriftliga kommentaren dock inte något svar på de frågor som Expressen har ställt till utbildningsministern.

Att svenska myndigheter friserar undersökningar och därmed ger sken av att regeringens politik leder till bättre skolresultat än vad den faktiskt gör, är mycket anmärkningsvärt.

Förslag har nu också framförts om att Skolverket ska fräntas ansvaret över att utföra undersökningarna och i stället låta oberoende part som inte har något eget intresse i resultatet, till exempel ett universitet, utföra dem.

Jag vill fråga utbildningsminister Anna Ekström:

Avser ministern att vidta några åtgärder, till exempel framgent låta en oberoende part utföra undersökningarna, för att komma till rätta med

problemet, och om inte, varför?

.....

Björn Söder (SD)

Överlämnas enligt uppdrag

Lena Lindbäck